

Nr 144.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsålder för vissa vid armén och flygvapnet anställda maskinister och eldare; given Stockholms slott den 26 februari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, följande:

Genom beslut av 1928 års riksdag inrättades vissa nya ordinarie beställningar vid försvarsväsendet, däribland beställningar såsom maskinist och såsom eldare av 1. klass.

Innehavare av dylik befattning vid armén är i sådan egenskap delägare i arméns pensionskassa. Detsamma gäller, på grund av stadgandena i kungörelsen den 18 juni 1926 (nr 253) med vissa bestämmelser i avseende

å den militära pensioneringens provisoriska ordnande, även nu nämnd beställningshavare vid flygvapnet, med undantag dock för det fall att beställningshavaren vid tillträdet av maskinist- eller eldarebefattningen redan var delägare i flottans pensionskassa, där han i så fall kvarstår även efter övergången till flygvapnet.

För gäldande av retroaktiva avgifter till vederbörliga pensionskassor, som innehavare av icke-ordinarie befattning kunde hava att erlægga vid övergång till, bl. a., sådan nyinrättad ordinarie beställning, varom nyss nämnts, anvisade 1928 års riksdag ett extra förslagsanslag av 60,000 kronor.

Jämlikt gällande bestämmelser erfordras för att delägare i arméns pensionskassa skall komma i åtnjutande av fyllnadspension, bl. a., att han uppnått vederbörlig pensionsålder samt innehar minst trettio tjänsteår efter 20 års ålder ävensom under minst 2 år varit ordinarie innehavare av den tjänst, vid vilken pension sökes. Härvid må även anmärkas, att delägare, som uppnått för rätt till fyllnadspension föreskriven pensionsålder, icke är skyldig att avgå från tjänsten, förrän han uppfyller övriga för åtnjutande av fyllnadspension gällande villkor.

Någon pensionsålder för innehavare av nyss omförmälda maskinist- och eldarebefattningar har emellertid ännu icke blivit fastställd. Beträffande vissa andra, genom 1925 års härordning eller senare bestämmelser nytillkomna eller i löneavseende omreglerade befattningar vid försvarsväsendet, för vilka icke heller pensionsålder blivit fastställd i samband med tjänsternas inrättande eller omreglerande, har riksdagen tidigare genom särskilda beslut, efter förslag av Kungl. Maj:t, fastställt pensionsålder, nämligen år 1928 för brigadchefer, år 1929 för förrådsförvaltare, flaggkorpraler och högbåtsmän vid marinen samt år 1931 för chefen för arméns underofficersskola samt musikedirektörer vid armén och marinen.

Fråga har nu uppkommit om fastställande av pensionsålder för sådana maskinister och sådana eldare av 1. klass vid arméns och flygvapnets truppförband, som äro delägare i arméns pensionskassa.

Direktionen över arméns pensionskassa har i skrivelse den 28 november 1928 framlagt förslag rörande pensionsålder för innehavare av vid armén och flygvapnet nytillkomna beställningar och därvid för maskinister och eldare vid armén och flygvapnet förordnat en pensionsålder av 65 år.

Flygstyrelsen har i utlåtande den 7 december 1928 icke framställt någon erinran mot direktionens förslag i nu ifrågavarande del.

Arméförvaltningen har den 8 december 1928 avgivit utlåtande över direktionens berörda förslag och därvid, med förmälan att ämbetsverket icke kunde ansluta sig till förslaget om fastställande av en pensionsålder

av 65 år för innehavare av befattning såsom maskinist och eldare av 1. klass vid armén, vidare anfört i huvudsak följande:

Försvarsväsendets lönenämnd hade i sitt den 29 juni 1926 avgivna betänkande och förslag rörande reglerande av avlöningsförhållandena för viss civil icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet berört frågan om pensionsförhållandena för dem, som överginge till nyinrättade beställningar från motsvarande icke-ordinarie befattningar. Nämnden hade därvid i fråga om pensionsåldern för de nya ordinarie beställningarna anfört, att vid densammas bestämmande hänsyn syntes böra tagas till vad som vid slutlig prövning av 1921 års pensionskommittés förslag till militär pensionslag kunde bli bestämt om pensionsålder för andra närmast jämförliga beställningar vid försvarsväsendet. Enligt nämnda förslag vore pensionsåldern exempelvis upptagen till 60 år för fortmaskinist, till 63 år för tyghantverkare och till likaledes 63 år för besiktningsrustmästare och verkmästare av första klassen. Lönenämnden hade efter övervägande av tjänstgörings- och anställningsförhållandena för de nya beställningarna funnit sig böra ifrågasätta, huruvida icke pensionsåldern för, bland andra beställningshavare, innehavare av nu ifrågavarande beställning såsom maskinist eller eldare av 1. klass borde fastställas till 63 år.

I anslutning till vad sålunda anförts har arméförvaltningen hemställt, att pensionsåldern för nu ifrågavarande befattningshavare måtte bestämmas till 63 år.

Chefen för generalstaben har i utlåtande den 24 januari 1929 förklarat sig icke hava något att erinra mot att bestämmelser utfärdades i enlighet med det av arméns pensionskassa framlagda förslaget att gälla tills vidare, intill dess annorlunda kunde vara bestämt.

Med erinran att för närmast motsvarande civila befattningshavare — viss ekonomipersonal vid statens anstalter för sinnessjuka — vore fastställd en pensionsålder av 62 år, har *statskontoret* i utlåtande den 7 februari 1929 anslutit sig till förslaget om en pensionsålder av 63 år för nu ifrågavarande personal.

Sedan *direktionen över arméns pensionskassa* anmodats inkomma med förnyat yttrande med anledning av vad i nyss omnämda utlåtanden anförts, har *direktionen* den 5 februari 1930 avgivit sådant utlåtande och därvid förklarat sig icke hava något att invända mot att pensionsåldern för omnämda befattningshavare bestämdes till 63 år.

I särskilda skrivelser den 28 april 1930 och den 1 oktober 1931 har *arméns maskinistförening* gjort framställning i syfte, att pensionsåldern för arméns och flygvapnets maskinister måtte fastställas till 60 år.

Direktionen över arméns pensionskassa har den 20 augusti 1930 avgivit infortrat utlåtande i anledning av arméns maskinistförenings förstnämnda skrivelse och därvid anfört i huvudsak följande:

Den av *direktionen* i skrivelse den 28 november 1928 föreslagna pensionsåldern av 65 år torde få anses väl avvägd.

Då några bärande skäl för en så låg pensionsålder som 60 år icke anförts av maskinistföreningen och en så låg pensionsålder skulle komma att mycket oörmånligt inverka på pensionsstaten, enär konsekvensen fordrade, att samma pensionsålder fastställdes även för försvarsväsendets eldare, och antalet maskinist- och eldarebeställningar vid armén och flygvapnet för närvarande utgjorde ett hundratal, ansåge sig direktionen för sin del icke kunna biträda maskinistföreningens hemställan utan vidhålla sitt förslag om pensionsålderns fastställande till 65 år.

Även med en pensionsålder av 65 år vore det icke mindre än tio maskinister, som vid pensionsålderns uppnående icke kunde räkna 30 tjänstår efter tjugonde åldersåret och sålunda då icke bleve pensionsberättigade.

Då jämlikt 7:e punkten i pensioneringsgrunderna för armén, sådan punkten lyder enligt kungörelse den 17 september 1914, en löntagare, som uppnått den för rätt till fyllnadspension stadgade levnadsåldern, icke vore skyldig att från tjänsten avgå, förrän han jämväl uppfyllt de villkor, vilka för erhållande av de hans tjänst åtföljande pensionsförmåner vore föreskrivna — sålunda, bland annat, trettio tjänstår efter tjugonde åldersåret — kunde dessa efter uppnåendet av den blivande pensionsåldern, om de så önskade, kvarstå i tjänst, tills de uppnått de för pensions erhållande föreskrivna trettio tjänståren efter tjugonde åldersåret.

Skulle emellertid någon av ett eller annat skäl vilja avgå med pension före de trettio tjänstårens uppnående, finge väl i varje särskilt fall framställning göras till Kungl. Maj:t, då direktionen bleve i tillfälle att efter utredning föreslå en efter tjänstetidens längd avpassad pension, att utgå från allmänna indragningsstaten. Att såsom maskinistföreningen syntes förutsätta fastslå en allmän princip för dessas pensionerande ansåge direktionen obehövt och till och med olämpligt såsom föregripande den föreslagna nya militära pensionslagen, som innehölle bestämmelser om reducerad pension i förhållande till antalet tjänstår.

I utlåtande den 11 oktober 1930 över maskinistföreningens framställning av den 28 april 1930 har *statskontoret*, med erinran om sitt förenämnda yttrande den 7 februari 1929, framhållit, att enligt statskontorets mening frågan om fastställande av pensionsålder för nu ifrågavarande befattningshavare lämpligen borde avgöras i samband med bestämmandet av pensionsålder för övriga innehavare av vid armén och flygvapnet nytillkomna beställningar.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har pensionsålder ännu icke blivit fastställd för nu ifrågavarande befattningar såsom maskinist och såsom eldare av 1. klass vid arméns och flygvapnets truppförband. Sedan emellertid numera två befattningshavare, tillhörande nämnda personalkategorier, inkommit med ansökningar om avsked med pension och ytterligare vissa dylika befattningshavare uppnått sådan levnadsålder, att fråga inom kort torde uppstå om deras avgång ur tjänst, synes nu icke längre böra anstå med fastställande av pensionsålder för oförmälda befattningar. Ett beslut härutinnan torde dock, i likhet med de avgöranden, som tidigare träffats i fråga om pensionsålder för vissa nyinrättade beställningar vid försvarsväsendet, få anses allenast såsom

ett provisorium i avbidan på en definitiv pensionsreglering för den militära personalen.

Vad avvägningen av pensionsåldern beträffar, synes mig under föreliggande förhållanden vara att förorda, att densamma i enlighet med arméförvaltningens och statskontorets förslag bestämmas till 63 år.

Fastställandet av pensionsålder synes lämpligen böra ske genom utfärdande av föreskrift av innebörd, att en uppnådd levnadsålder av 63 år skall utgöra förutsättning för rätt till fyllnadspension.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att sådan vid arméns eller flygvapnets truppförband anställd maskinist eller eldare av 1. klass, som är delägare i arméns pensionskassa, skall under i övrigt gällande villkor äga att efter erhållet entledigande undfå fyllnadspension, därest han vid avgången uppnått en levnadsålder av 63 år.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik H:son Malm.

